

¿Ús civil o ús militar?

L'estat francès ven una central nuclear al Pakistan. Això produeix recels sobre l'ús que aquest país en faci.

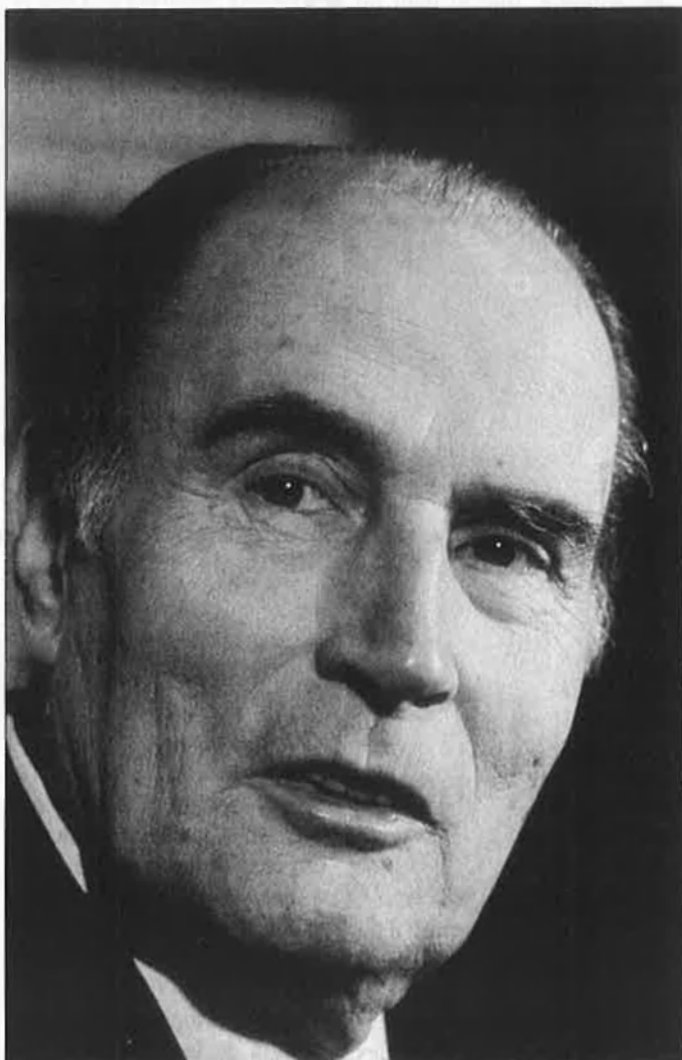
En oposició al Tractat de no-proliferaçió, del 1968, i a l'embargament de matèries nuclears, decretat per James Carter el 1978, el president francès François Mitterrand sembla haver ofert al Pakistan una central nuclear. En el seu recent viatge al país asiàtic, Mitterrand hauria volgut compensar la suspensió d'una venda semblant el 1978.

Aquella vegada, Pakistan havia estat acusat d'haver intentat dotar-se d'una indústria nuclear civil, que es pogués adaptar a finalitats militars. Segons els països occidentals, Pakistan havia utilitzat tots els mitjans, inclosa la pirateria tecnològica o la complicitat amb Líbia, per tal de poder fabricar una *bomba islàmica*.

Ja fa uns anys, però, que França havia manifestat el seu desig de vendre una central nuclear al Pakistan, amb la condició d'assegurar que se'n fes una utilització únicament civil. El que preocupa ara és saber si realment Pakistan només farà la central per obtenir energia.

Això sembla força probable. En primer lloc, perquè els serveis secrets occidentals pensen que Pakistan ja té la bomba. També hi ha raons tècniques. La central que es ven es compon de dos reactors d'aigua pressuritzada, amb una potència de 900 megawatts i que compliquen molt la fabricació de primera matèria per a ús militar.

Per a aquesta darrera finalitat, hi ha dos procediments. L'un és separar els dos isò-

François Mitterrand, en nom de l'estat francès, vol obrir-se camí a Pakistan venent-li tecnologia nuclear.

tops de l'urani natural i després augmentar la concentració del més fissil -U 235- fins a un 95% -enriquiment de l'urani-. Un altre procediment és utilitzar l'urani irradiat per a obtenir plutoni. Això es fa a partir d'urani 238, fàcil de trobar en el mercat internacional.

Pakistan ja ha fabricat plutoni. A partir d'una central

ta per a enriquir-lo -si més no, oficialment-. Tot i així, la CIA creu que hi ha una fàbrica per enriquiment, si bé el cost per fer-ho seria molt elevat.

L'extracció de plutoni, d'altra banda, és costosa i difícil. Per això, es creu que l'ús de la central serà civil. El temor també es presenta en el sentit que es produís en aquell país un nou Txernòbil. Tot i que es diu que al Pakistan hi ha tècnics d'alt nivell, EDF -Electricité de France- assistiria els pakistanesos durant uns anys.

Moltes centrals del Tercer Món funcionen a baix rendiment. Per tal d'amortitzar-les, els francesos creuen que poden vendre estudis d'impacte, cursos de formació, peces de recanvi, mitjans sanitaris, equips de seguretat, etc.

Tot això conformaria un gran negoci. Cal pensar que el sector nuclear està en crisi i que França té nombroses centrals. En els darrers cinc anys, els francesos només han venut una central -a la Xina-. Però no falten crítiques per la venda de materials nuclears a un país amb sistema polític inestable i en una zona molt conflictiva. Això no permet assegurar la manca de perill en aquesta instal·lació.

De tota manera, l'estat francès vol obrir-se cap a aquests països en vies de desenvolupament. Ajudar el Pakistan a tirar endavant pot obrir les portes del mercat àrab i asiàtic. Uns 100 milions de clients esperen.

Xavier Duran

d'origen canadenc, fabricava anualment uns 80 quilograms de plutoni, suficient per a fabricar quinze bombes. Les pressions de Carter i Giscard obligaren a tancar aquesta central el 1978.

Les centrals que França pot vendre no faciliten aquests procediments. D'una banda, el combustible és pobre en U 235 i Pakistan no té una plan-